

Iwona Brzozowska¹

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Piotr Skarga SJ (1536-1612)

Lata młodości – pochodzenie i edukacja

Piotr Skarga Powęski (Pawęski) urodził się 2 lutego 1536 roku (za panowania Zygmunta Starego), na ziemi grójeckiej, w folwarku niedaleko wsi Kobylin. Pochodził z rodziny drobnoszlacheckiej, z ojca Michała Skargi Powęskiego i matki Anny z domu Świętek (drugiej żony ojca). Został ochrzczony w kościele parafialnym pw. Św. Mikołaja w Grójcu, jako Piotr Powęski².

Był najmłodszy z rodzeństwa: miał trzech braci i dwie siostry. W roku 1544, w wieku zaledwie kilku lat, Piotra osierociła jego matka Anna, a później również ojciec. Prawdopodobnie opiekę i wychowanie nad młodym Piotrem przejął jego starszy brat.

Jako chłopiec uczęszczał do szkoły parafialnej w Grójcu. W wieku lat siedemnastu lub osiemnastu Skarga wyjechał do Krakowa (ówczesnej stolicy państwa polskiego), 1 stycznia 1552 roku rozpoczął studia na Akademii Krakowskiej, na wydziale arrium i filozoficznym. Najstarsze źródła biografii księdza Piotra Skargi wskazują, że po trzech latach studiów otrzymał dyplom doktora (primam

¹ Iwona Brzozowska – doktorantka (Katedra Filozofii Kultury i Sztuki KUL). W ramach rozprawy doktorskiej o Piotrze Skardze w przygotowaniu więcej szczegółów i danych bibliograficznych.

² Zob. W. Semkowicz, *Czy Skargowie byli szlachtą?*, w: „Miesięcznik Heraldyczny”, Organ Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie, Nr 6-7, Lwów 1909, Rok II, s. 89-94.

lauream)³. Natomiast inni badacze pisali, że Skarga zdobył tytuł baka-
larza sztuk wyzwolonych.

Następnie Piotr Skarga opuścił Kraków i udał się do Warszawy, gdzie w roku 1555 został rektorem szkoły Św. Jana w Warszawie. Na zlecenie Akademii Krakowskiej, kasztelan krakowski, starosta śnia-
tyński Andrzej Tęczyński powierzył Piotrowi Skardze wychowanie swojego starszego syna, Jana, którego wysłał na naukę do Wiednia (1557-1562). Stamtąd Piotr Skarga powrócił do kraju, z zamiarem wstąpienia do stanu duchownego. W tym czasie na krótko zatrzymał się na dworze biskupa kujawskiego Jakuba Uchańskiego.

Powołanie i wstąpienie do zakonu

Protekcja wychowanka, Jana Tęczyńskiego doprowadziła w roku 1562 Piotra Skargę w otoczenie arcybiskupa lwowskiego Pawła Tarły. W roku 1563, prawdopodobnie z rąk arcybiskupa lwowskiego Pawła Tarły otrzymał święcenia subdiakonatu, a rok później święcenia diakonatu. We Lwowie ks. Skarga został kaznodzieją, przy kościele Najświętszej Panny Maryi Śnieżnej, na przedmieściu Żółkiewskim. W uznaniu władz kościelnych za działalność duszpasterską, otrzymał beneficja w postaci probostwa rohatyńskiego.

Później został kanonikiem i nominowano go kanclerzem kapituły katedralnej we Lwowie. Urząd kanclerza ks. Skarga pełnił do roku 1566, po tym czasie wyjechał do Gorliczyna pod Przeworskiem, na dwór Jana Krzysztofa Tarnowskiego i przez blisko rok sprawował tam funkcję nadwornego kapelana dla „umocnienia w wierze Tarnowskiego”, przy zachowaniu godności kanonika kapituły lwowskiej⁴. Powodem opuszczenia Lwowa mógł być konflikt z ks. kanonikiem Janem

³ R. Darowski, *Żywoł O. Piotra Skargi z Towarzystwa Jezusowego († 1612)*, w: R. Darowski i S. Ziemiański (red), *Ks. Piotr Skarga SJ (1536-1612) Życie i dziedzictwo*, Kraków 2012, s. 23.

⁴ „[...] mową swą na pogrzebie Tarnowskiego (1567) potrafił nawrócić księcia Konstantego Ostrogskiego, wojewodę kijowskiego, zagorzałego schizmatyka [...]”, któremu później zadedykował dzieło „*O jedności Kościoła*”, K. Sienkiewicz, *Skarbiec historii polskiej*, T.I, Paryż 1839, s. 436.

z Trzciany (*Arundinensis*). Kanclerz Piotr Skarga udzielił mu bowiem nagany za niemoralne zachowanie.

W roku 1567, pod koniec marca ks. Piotr Skarga powrócił do Lwowa, obejmując obowiązki kaznodziei katedralnego. W tym czasie do obowiązków kaznodziei, dołączył odwiedzanie chorych i więźniów, prowadził akcje misyjne wśród innowierców, między innymi nawrócił w tym czasie na katolicyzm Elżbietę Katarzynę Sieniawską (z domu Radziwiłłównę), żonę Hieronima Sieniawskiego.

Ks. Piotr Skarga przebywając kilkakrotnie w Jarosławiu, na dworze u Mikołaja Mieleckiego, wojewody podolskiego przyczynił się do nawrócenia wojewody i jego żony Elżbiety Mieleckiej (córki Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła Czarnego).

W 1568 roku ks. Piotr Skarga opuścił Lwów i udał się do Rzymu. Wyruszył z diakonem Szymonem Wysockim. Po przyjeździe do Rzymu Piotr Skarga został przyjęty ze współtowarzyszem do nowicjatu Towarzystwa Jezuitów przy kościele św. Andrzeja na Kwirynale. Przebywał tam przez okres dwóch lat do 1570 roku, pogłębiając swoje dotychczasowe wykształcenie, studiami z teologii. W 1569 roku Piotr Skarga rozpoczął naukę w Collegium Romanum. W Rzymie, będąc w nowicjacie został penitencjarzem w bazylice watykańskiej.

Działalność misyjna, pisarska i społeczna (1571- 1587)

General zakonu skrócił Skardze nowicjat, wysyłając go w 1571 roku do Polski do Pultuska, gdzie objął obowiązki wykładowcy w tamtejszym kolegium. Po drodze ks. Skarga odwiedził Jarosław i Zofię Tamowską, fundatorkę późniejszego pierwszego na Rusi Czerwonej kolegium jezuitów w Jarosławiu. Później zawitał w odwiedziny do Lwowa do kolegów z kapituły lwowskiej, a następnie udał się do Płocka na dwór Anny Jagiellonki.

W roku następnym udał się ze współbratem Stanisławem Warszewickim do Wilna, gdzie działał czynnie, zakładając między innymi Bractwo czcicieli Najświętszego Sakramentu⁵. Prawdopodobnie

⁵ Wśród nawróconych osób: synowie Mikołaja VI. Radziwiłła, zwanego Czarnym: Mikołaj VIII. Krzysztof Radziwiłł zwany Sierotką, marszałek nadworny litew-

w tym czasie wygłosił w sejmie Rzeczypospolitej swoje pierwsze kazanie sejmowe. Przyniosło mu ono – jak i następne kazania – sławę i miano Złotoustego.

Po wyjeździe Stanisława Warszewickiego do Szwecji w 1573 roku, przejął po nim obowiązki wicerektora kolegium wileńskiego, a od 1579 roku po wyjeździe ks. Jakuba Wujka do Siedmiogrodu, ks. Piotr Skarga został rektorem uczelni⁶. W Wilnie Piotr Skarga przygotowywał się do złożenia ostatecznych ślubów zakonnych i 1 sierpnia 1577 roku złożył uroczystą profesję czterech ślubów zakonnych.

W między czasie – w roku 1574 – napisał książkę *De Schizmate*. Podczas pobytu w Wilnie ks. Piotr Skarga opublikował polemiczne rozprawy w 1576 roku: *Pro Sacratissima Eucharistia[...]*, w 1577 roku *O jedności Kościoła Bożego pod jednym pasterzem i o greckim od tej jedności odstąpieniu*, pierwsze wydanie *Żywotów Świętych Pańskich* ukazało się w 1579 roku, a kilka lat później napisał *Siedem filarów, na których stoi katolicka nauka o Przenajświętszym Sakramencie Ołtarza*, w 1584 roku wydał tłumaczenie dzieła Edmunda Kampiana *Dziesięć wywodów, dla których Edmundus Kampianus z Londynu Societatis Iesu wszystkie heretyki [...]*.

W latach 1579-1584 Piotr Skarga pełniąc urząd rektora Akademii Wileńskiej i Kolegium Willeńskiego, był jednocześnie wiceprowincalem całej Prowincji Polskiej Jezuitów oraz superiorem rezydencji w Rydze i Połocku.

Z polecenia króla Stefana Batorego ks. Piotr Skarga organizował działalność następnych kolegiów jezuickich w różnych miastach Rzeczypospolitej Obojga Narodów: w Połocku, w Rydze i Dorpacie. W tym czasie opublikował *Artes duodecim sacramentariorum sev Zvingliocalvinistarvm [...]*.

Po zakończeniu misji zakładania kolegiów i pobycie w Wilnie, udał się ks. Piotr Skarga do Krakowa w 1584 roku. W tym też roku został

ski, (z którym ks. Skarga się zaprzyjaźnił), Stanisław II. Radziwiłł, zwany Pobożnym, Jerzy III. Radziwiłł, Benedykt Woyna, przyszły biskup wileński oraz Katarzyna z Tęczyńskich Słucka, wdowa po księciu Jerzym Radziwiłł. E. Kotłubaj, *Galerja Nieświelska portretów Radziwiłłowskich*, Wilno 1857, s. 250, s. 260, s. 292, s. 307, s. 308.

⁶ Od 1579 roku zostało na mocy pozwolenia królewskiego Stefana Batorego przekształcone w Akademię Wileńską.

przełożonym (superiorem) krakowskiego domu zakonnego jezuitów przy kościele św. Barbary. W Krakowie założył dwa domy zakonne, wiele bractw, jak Bractwo Miłosierdzia (Mons Pietatis), przy kościele św. Barbary. Ks. Piotr Skarga założył Bank Pobożny, skrzynkę św. Mikołaja, Bractwo Betanii św. Łazarza, zwane Bractwem Betanii dla ubogich. Pracując nad rozwojem założonego Bractwa, przygotowywał drugie wydanie *Żywotów Świętych Pańskich*, które ukazało się w roku 1585. W tym czasie przygotował książkę dla Bractwa, obejmującą statuty i ordynacje oraz czytania duchowne.

Na królewskim dworze (1588-1612)

W 1586 roku zmarł król Polski Stefan Batory, na tronie polskim zasiadł syn Katarzyny Jagiellonki, Zygmunt III Waza, wychowany w Szwecji w wierze katolickiej, który zaraz po swojej koronacji w roku 1588 wybrał i powołał na urząd kaznodziei królewskiego – ks. Piotra Skargę. W tym samym roku ks. Skarga wydał dzieło *Bractwo Miłosierdzia*.

Rok później, król Zygmunt III wybrał się do Estonii na spotkanie ze swoim ojcem Janem III, królowi towarzyszył wówczas ks. Skarga. Po powrocie z Estonii, ks. Skarga dalej kontynuował pisarstwo i już w 1590 roku ukazało się nowe powiększone wydanie dzieła: *O rządzie i jedności kościoła Bożego*. W tym samym roku ks. Skarga założył Bractwo św. Anny przy kolegiacie św. Jana Chrzyciela w Warszawie.

Kolejne już dzieło pisarskie ks. Skargi ukazało się po nawróceniu na katolicyzm Lwa Sapiehy, w 1592 roku napisał *Upominanie do ewangelików i do wszystkich społem nie katolików [...]* oraz *Przestroga do katolików, o zachowaniu z heretyki*. Rok później, gdy król Zygmunt III wyjechał do Szwecji, ks. Skarga musiał wzmocnić zdrowie, udał się na Ruś Czerwoną do jarosławskiego kolegium na odpoczynek. Tam przygotował do druku *Kazania na święta i niedziele całego roku*, które w roku 1595 ogłosił drukiem.

W roku 1594 ks. Skarga zwrócił się z prośbą do króla i zwierzchników zakonu o możliwość ustąpienia z funkcji kaznodziei królewskiego, motywując to swym wiekiem, dystansem wobec życia światowego i dworskiego oraz pragnieniem dobrego przygotowania się do śmierci.

Prośba ta jednak nie została przyjęta ani przez króla, ani przez przełożonych zakonu, a ks. Skarga został powołany przez wiceprowincjała zakonu jezuitów do Lublina. W następnym roku uczestniczył w Warszawie w debacie na temat unii Kościoła katolickiego z prawosławiem. W tym samym roku, wydał w Krakowie *Proces konfederacyjnej*, a następnie dzieło *Proces konfederacyjnej z poprawą i odprawą przeciwnika*.

W 1596 roku dzięki staraniom ks. Piotra Skargi nastąpiło położenie kamienia węgielnego i rozpoczęła się budowa kościoła pw. Świętych Piotra i Pawła w Krakowie. W tym samym roku, uczestniczył w synodzie w Brześciu Litewskim, który zaowocował Unią Brzeską – unią Kościoła rzymskokatolickiego z prawosławnym.

W tym samym roku wraz z królem i dworem królewskim ks. Skarga przeniósł się do Warszawy. Po roku wydał w Krakowie dzieło *Synod brzeski*, poświęconą opisowi zawarcia i obrony unii rzymskiego katolicyzmu z prawosławiem. W tym samym roku, przy drugim wydaniu *Kazań na niedzielę i święta* po raz pierwszy dołączono do niego *Kazania sejmowe*.

W roku 1600 ks. Piotr Skarga wydał *Kazania o siedmiu sakramentach* oraz *Kazania przygodne*. Opublikował też *Kazania na pobudkę do modlitwy 40 godzin* oraz *Dziękowanie kościelne za zwycięstwo nad Młtanami*. To kazanie poświęcone było interwencji polskiej w Mołdawii. W roku 1601 ks. Skarga opublikował w Krakowie *Wsiadane na wojnę*, dotyczące walk ze Szwecją na terenie Inflant, oraz *Gospodarstwo duchowne*, dziełko przeznaczone dla żyjących w celibacie ludzi świeckich, którym zalecał praktykowanie cnót i walkę z siedmioma grzechami głównymi.

W kolejnym roku ks. Piotr Skarga złożył rezygnację z funkcji kaznodziei dworskiego w akcie protestu wobec królewskiego zamiaru poślubienia Konstancji, rodzonej siostry zmarłej żony króla, Anny. Zygmunt III Waza poprosił ks. Skargę o pozostanie i dalsze pełnienie funkcji kaznodziei, obiecując jednocześnie zaniechanie starań o rękę Konstancji. Ostatecznie jednak, w wyniku dyspensy Stolicy Świętej, król poślubił Konstancję w 1605 roku⁷.

⁷ H. Wisner, *Rzeczpospolita Wazów. Czasy Zygmunta III i Władysława IV*, Warszawa 2002, s. 229.

W 1603 roku ukazało się drukiem tłumaczone przez Piotra Skargę 10-tomowe pierwsze wydanie dziejów Kościoła *Roczne dzieje Kościelne od narodzenia Pana i Boga naszego Jezusa Chrystusa*, będące streszczeniem dzieła kardynała Cezara Baroniusa *Annales Ecclesiastici*. W następnym roku ukazało się drukiem *Zawstydzenie arianów*, a w 1605 roku opublikował *Poklon Panu Bogu Zastępów za zwycięstwo inflanckie nad Carolusem, księciem Sudermańskim*, dzieło poświęcone walkom ze Szwecją na terenie Inflant.

W marcu następnego roku ks. Piotr Skarga w charakterze mediatora udał się z listem królewskim do wojewody krakowskiego Mikołaja Zebrzydowskiego, stojącego na czele opozycji przeciwko królowi. W 1606 roku w odpowiedzi na postulat zgromadzonych w Pokrzywnicy pod Sandomierzem rokoszan, domagających się ograniczenia działalności jezuitów lub wydalenia ich z terenu Rzeczypospolitej, ks. Skarga wygłosił kazanie, które następnie zostało opublikowane *Na artykuł o jezuitach zjazdu sandomierskiego odpowiedź*⁸. W tym też czasie ks. Skarga do przełożonego zakonu jezuitów skierował pytanie o możliwość zakończenia swej posługi kaznodziei królewskiego przed kolejnymi obradami sejmowymi, celem ochrony zakonu przed atakami ze strony swych przeciwników.

W tym też roku opublikował *Żołnierskie nabożeństwo*, w którym wymienił między innymi obowiązki prawego rycerza.

W 1607 roku ukazało się drukiem tłumaczone przez Skargę 12-tomowe drugie wydanie *Roczne dzieje kościelne tłumaczenia Annales Ecclesiastici* autorstwa Cezara Baroniusa. Następnie opublikował *Próba zakonu Societatis Iesu*. W tym samym jeszcze roku opublikował streszczenie *Procesu konfederacyjnej* w dziełku *Dyskurs na konfederacyjnej*, a w roku następnym ks. Skarga wydał jeszcze *Wtóre zawstydzenie arianów*.

W 1608 roku zostało odprawione pierwsze nabożeństwo w wybudowanym dzięki staraniom ks. Piotra Skargi krakowskim kościele Świętych Piotra i Pawła. Rok później opublikował w Krakowie *Aeropagus*, wykład słów św. Pawła Apostoła.

⁸ A. Bruździński, *Czy ksiądz Piotr Skarga wdawał się w politykę?*, w: „Acta Universitatis Lodzianensis”. Folia Litteraria Polonica 21, Łódź 2013, s. 59.

W następnym roku w Wilnie ks. Skarga opublikował broszurę *Wzywanie do pokuty obywatelów Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego*, która była streszczeniem *Kazań sejmowych*.

W 1610 roku z inicjatywy i wskutek starań ks. Piotra Skargi rozpoczęła się budowa kościoła jezuitów obok kolegiaty św. Jana Chrzciciela w Warszawie. W tym też roku opublikował w Krakowie dzieło *Na treny i lament Teofila Ortologa do Rusi greckiego nabożeństwa przestroga*, odwołujące się do rzeczywistości unii brzeskiej i prawosławia.

W 1611 roku ks. Skarga przedstawił uczestnikom synodu diecezjalnego w Wilnie swój testament duchowy, w którym powrócił do kwestii jedności Kościoła. Jego wersja drukowana nosiła tytuł *Wzywanie do jednej zbawiennej wiary*. W 1611 roku ks. Piotr Skarga wygłosił swoje ostatnie kazanie sejmowe nawiązujące do aktualnej sytuacji państwa.

W kwietniu 1612 roku złożył kolejną prośbę o możliwość zakończenia posługi kaznodziei królewskiego, motywując ją swym podeszłym wiekiem. Król Zygmunt III Waza przyjął wtedy prośbę siedemdziesięciosześcioletniego już ks. Skargi o zwolnienie go z obowiązków kaznodziei. Na Wielkanoc tego roku, wygłosił ostatnie kazanie jako kaznodzieja królewski, a w maju ks. Piotr opuścił Warszawę. Po drodze zatrzymał się w rodzinnym Grójcu oraz na kilka dni w spalonym niedawno Sandomierzu, gdzie wygłosił kazania, w których nawoływał wiernych do składania ofiar na pogorzalców.

Pod koniec maja 1612 roku przybył do Krakowa, gdzie zamieszkał ponownie w domu zakonnym przy kościele św. Barbary. Kilka dni przed śmiercią przesłał do jasnogórskiego klasztoru wielką świecę woskową. Legenda głosiła, że świeca ta zgasła bez powodu w dniu 27 września 1612 roku po niesporach, wówczas, kiedy w krakowskim domu zakonnym klasztoru Św. Barbary, ks. Piotr Skarga zakończył swoje życie. Pogrzeb ks. Piotra Skargi, odbył się 28 września 1612 roku. Ksiądz Skarga został pochowany w jezuickim krakowskim kościele św. Piotra i Pawła, gdzie z czasem utworzono poświęconą mu osobną kryptę – mauzoleum.

W 1695 roku szczątki ks. Piotra Skargi, dzięki funduszom Katarzyny z Sobieskich Radziwiłłowej przeniesiono z grobu pod ołtarzem głównym do małej cynowej trumienki, umieszczonej w osobnej kryp-

cie. Trumna przyozdobiona została inskrypcją: „Ta trumna ołowiana obejmuje złotego królów Złotoustego, wielebnego sługę Bożego, o. Piotra Skargę. Zasługuje na ubolewanie, że nie w większej trumnie zawarty jest ten, który dwory monarchów apostolskimi cnotami, świat chrześcijański gorliwością, biblioteki uczonych nauką, Towarzystwo Jezusowe chwałą, duszą niebo zapelnił. Lecz ten zakonnego ubóstwa przykładowy czciiciel i tym grobem, żyjąc, byłby pogardził, który pobożny pierwszego w Królestwie kaznodziei wielbiciele o. Stanisław Bielicki Towarzystwa Jezusowego, kosztem J. O. Katarzyny z Sobieskich Radziwiłłowej, obmyślił roku 1695”⁹.

Dla potomnych

Ks. Piotr Skarga pozostawił po sobie bogaty dorobek kaznodziej-ski. Wydano drukiem 197 jego kazań (51 niedzielnych, 46 świątecznych, 100 przygodnych). Zofia Kossak-Szczucka w eseju z 1937 roku *Beatyfikacja Piotra Skargi* napisała: „Dzieło życia Piotra Skargi, bardziej niż jakiegokolwiek inne, posiada owe cechy niezniszczalne, przeto nie dziwi żaden, że przeciwnicy zwali go – czarownikiem, współwynawcą zaś – Świętym”¹⁰.

Natomiast Kardynał Aleksander Kakowski podczas jubileuszu 400-lecia urodzin królewskiego kaznodziei w roku 1936 wypowiedział słowa: „Czym św. Paweł był dla pogan, tym ksiądz Skarga był dla Polaków”¹¹.

W dniach 15 i 16 września 2011 roku na posiedzeniu VI kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, podjęto uchwałę ustanawiającą rok 2012 rokiem księdza Piotra Skargi SJ (400. rocznica śmierci). W dwa lata później, 23 października 2014 r. ks. Stanisław kard. Dziwisz Metropolita Krakowski, wydał edykt rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego księdza Piotra Skargi SJ.

⁹ Katarzyna z Sobieskich Radziwiłłowa, siostra króla Jana III Sobieskiego.

¹⁰ Z. Kossak-Szczucka, *Beatyfikacja Piotra Skargi*, Kraków 2017, s. 38.

¹¹ Por. J. S. Pelczar, *Zarys dziejów kaznodziejstwa w Kościele katolickim. Kaznodzieje polscy*, s. 134. Por. F. Koneczny, *Święci w dziejach Narodu Polskiego* (reprint z 1937 r.), Komorów 2005, s. 140.

Bibliografia

- Bruździński A., *Czy ksiądz Piotr Skarga wdawał się w politykę?*, w: „Acta Universitatis Lodziensis”. Folia Litteraria Polonica 21, Łódź 2013.
- Darowski R., *Żywot O. Piotra Skargi z Towarzystwa Jezusowego († 1612)*, w: R. Darowski, S. Ziemiański (red.), *Ks. Piotr Skarga SJ (1536-1612) Życie i dziedzictwo*, Kraków 2012.
- Koneczny F., *Święci w dziejach Narodu Polskiego* (reprint z 1937 r.), Komorów 2005.
- Kossak-Szczucka Z., *Beatyfikacja Piotra Skargi*, Kraków 2017.
- Kotlubaj E., *Galerja Nieświelska portretów Radziwiłłowskich*, Wilno 1857.
- Pelczar J. S., *Zarys dziejów kaznodziejstwa w Kościele katolickim. Kaznodzieje polscy*, Kraków 1896.
- Semkowicz W., *Czy Skargowie byli szlachtą?*, w: „Miesięcznik Heraldyczny”, Organ Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie, Nr 6-7, Rok II, Lwów 1909.
- Sienkiewicz K., *Skarbiec historii polskiej*, T.I., Paryż 1839.
- Wisner H., *Rzeczpospolita Wazów. Czasy Zygmunta III i Władysława IV*, Warszawa 2002.

Piotr Skarga SJ (1536-1612)

Summary

The article presents a biography of Father P. Skarga. The following facts concerning his life are discussed: his nobility and education, his writings, teaching, joining the Jesuit Order, social activity, appointment as the first rector of the Vilnius Academy, charitable activity and preaching. P. Skarga joined the Jesuit Order in 1569 and from then on devoted himself to missionary work in defense of the Catholic faith. He founded charity institutions in various cities of the Polish-Lithuanian Commonwealth: The Brotherhood of Mercy, the Brotherhood of St. Lazarus, known as the Brotherhood of Bethany, as well as the Box of St. Nicholas and the Bank of Devotion. Father Skarga was also a pioneer of banking in Poland. He was a promoter of the unity of Christians – Brest Union signed in 1596.

Key words: P. Skarga, the Jesuit Order, Jesuit colleges, Sigismund III Vasa, royal preacher, sermon